

Почеци

Темељи античке поетике постављени су у периоду пре Платонове и Аристотелове систематизације, још у Хомерово доба, заједно са настанком његових чувених епова *Илијаде* и *Одисеје*. У то доба песништво се почело одвајати од религије и филозофије са којом је чинило један синтетизован и уопштен поглед на свет. Функција поезије се почела другачије схватати, не више као део у служби религије, већ као уметност ради уметности, која за задатак има да разоноди и поучи. Поред питања функције поезије, постављало се и питање инспирације које се једним својим делом и даље држало за област божанског. Још код Хомера има наговештаја да је природа инспирације која долази од божанстава двострука. Две могућности у инспирацији песника представљали су Аполон, бог мере, културе и разума, и Дионис, бог распуштености, весела и баханалија. Ове две оријентације биле су у сукобу, једна је представљала уметност као примерену и одмерену, створену вештином, а друга, као потпуно одсуство разума транс и занос. Овакав став омогућио је успостављање два основна поетичка логоса: поетику технике – утемељену на аполонијској оријентацији, и ентузијастичку поетику, утемељену на оној другој, дионизијској. Даљи развој поетике обележен је кроз, такозвану, „чегрст“ филозофа и песника. Филозофи су песницима оспоравали могућност остваривања највишег старогрчког идеала – Калона, који је подразумевао врховну лепоту, истину и добро, сматрајући једино себе достојним тога. Кроз ове сукобе и супротности почела се развијати старогрчка поетика.

Утемељење поетике као посебне дисциплине се десило у периоду систематизације грчке филозофске мисли, у делима Платона и Аристотела. Између ова два велика филозофа и њихових ставова по питању поетике и поезије уопште има великих разлика које се надовезују једне на друге, али то није предмет овог рада, већ само Платонов став и однос према поезији, песницима, инспирацији и функцији песништва. За разлику од Аристотела који је своје радове сажео у спису *О песничком*, који је касније добио назив *Поетика*, Платонов ставови су расути по многим његовим дијалозима. У овом раду бавићемо се трима, *Ијоном*, *Федром* и *Државом*.

Функција уметности

Платонов поглед на песништво и уметност уопште, немогуће је сагледати ван његовог метафизичког система. У основи тога система налази се његово схватање о теорији идеја и о пореклу душе.

Платон је сматрао, а у *Држави* то и изнео, да је свет у којем живимо, наша стварност, само одраз света вечито истих идеја које су једина истинитост која постоји и служе као узор, модел по којем је саздан свет у којем живимо. Све ствари које нас окружују и чине нашу стварност и наш живот, представљају само копију вечито истих и непроменљивих идеја. Ту се јавља Платонов концепт мимезиса, тј. подражавања који он у X глави *Државе* преноси на област уметности и у том светлу је анализира. На примеру кревета, он објашњава како сваки мајстор ствара кревете као одраз једне опште идеје кревета, нико од њих не ствара саму идеју већ је само подражава и у томе се за један степен удаљава од саме идеје, тј. истине. У уметности имамо као ствараоце сликаре, који стварају свој одраз кревета на основу већ једног одраза идеје, односно, кревета који је направио занатлија по узору на основну идеју кревета. Тиме се уметник удаљава од врховне истине за чак два степена, и како његово дело не садржи довољну количину истинитости, оно бива мање вредно и прихваћено. Платон је, као и сви остали филозофи тежио знању и истини, а то је налазио једино у свету вечито истих идеја. Према томе, уметност која подражава за њега није довољно близу дотизању знања и истине и самим тим је оспоравана. Ово се преноси са области сликарства на област трагедије коју је такође сматрао миметичком уметношћу, зато што настоји да подражава људе и њихову делатност иако је тиме удаљена од истине. Он закључује да би се песници, кад би знали праву истину ствари о којима говоре, бавили самим тим делима, а не њиховим подражавањем, али ниједан песник није добар лекар, владар, занатлија...

Овде се отвара питање функције песништва и како је Платон схвата. *Држава* представља пример идеалног уређења друштва како га Платон замишља. Укратко, у идеалном друштвеном уређењу свако има своје место и једну делатност коју обавља и за коју је одговоран. Функција уметности у овом светлу морала би бити чисто дидактична. У II и III глави *Државе* Платон управо о томе и говори наводећи како је за обликовање добрих и вредних младих људи потребно добро и правилно музичко и гимнастичко васпитање, при чему музичко образовање подразумева васпитање духа и врши се, не само музиком већ и поезијом, песничким делима. Стога, песничка дела морају носити позитивну и добру поруку за долазећа поколења и својим деловањем створити од њих грађане који ће добро обављати своје задатке у циљу што исправнијег функционисања саме државе. Ту долази до изражаја жеља за својеврсном контролом уметности, увођењем режима и у уметничко стварање: „Није, дакле довољно да надзор водимо над песницима и да само њих присиљавамо да своје творевине усклађују с моралом, па ако неће тако чине, да им у нашој држави не допустимо да певају како им је воља. (...) Морамо тражити такве ствараоце који ће у својим срећним склоностима бити способни да изразе лепоту и природу оног што уједно има и леп облик и моралну вредност.“¹

¹ Платон, *Држава*, БИГЗ, Београд, 1976, стр. 84.

---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----

[BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST](http://WWW.SEMINARSKIRAD.ORG)
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO [SEMINARSKI](#), [DIPLOMSKI](#) ILI [MATURSKI](#) RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE [GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#) KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U [BAZI](#) NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU [IZRADA RADOVA](#). PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM [FORUMU](#) ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com